

СРБСКИ ДНЕВНИК

Дневникъ издаје сваке среде и суботе.
Седница издаје сваке суботе.

Предлатују изненади склопитељи
и Уредничество Дневника у Но-
вом Саду.

За огласе издаје се од једна па-
нета прије пута 3 а друга и трећа
пут по 2 кр. спр.

Број 4.

Издаје, уређује и одговара:

ДАВИД МЕДАКОВИЋ.

У Новом Саду 2. Јула.

Година 1852.

ПРЕГЛЕД СВѢТСКИ ДОГАДАЈА

од 20. Априла до 20. Јула 1852.

(Сарштакъ.)

Србски Народъ.

Слабо што има выше у свету, што се
в за ова два месеца догодило што бы чи-
татељима нашима нуждно было знати. Не-
знатије ствари можемо прећи без спомена-
са тим лакше, што ће време веће намъ
важности на сваки начинъ донети. При ев-
шетку овога краткога прегледа морамо се
на догађаје у нашемъ народу обазрети. Ови
су намъ најближнији; ови најешији ти-
ште.

Читатељи Пчеле сећаје се, я мислимъ
живо ће се јоштъ сећати они зала, кој је
нашъ народъ у Босни патио башт у оно
време, кадъ имъ в Пчела тужне те гласове
доносити престала. Мы бы у тути Богъ зна-
како дугачку приповѣдку о томе отворити
могли, али нашто намъ то, кадъ у кратко
можемо свести бѣду онога нашега народа у
сълудије рѣчи. *Безъ свакога основнога*
урока и безъ сваке основе сунтъ Омер-
наша с, по свој прилици само да се Тур-
цима или потурченицима удвори, позатворао
бъо неброене люде наше закона грчкогъ и
римскогъ. Подъ именомъ тимъ, да Христијани
буку неку подићи намѣравају, напао в онъ
тако на нашъ народъ и почeo му в оружје
одузимати. Кадъ је оружје одъ Христијана
покупио, онда позатворане люде затвора о-
слободио. Међутимъ пакъ, доль је люде за-
творао и оружје одузимао, народъ в люту
патио одъ они и његови чета, кој су заповѣ-
сти те и његове извршивале. Найасније и най-
јаче свѣдочанство за то намъ је оно красно
изселиванје или бѣство Христијана. Илјада-
ма има већи душа, које су Босну и у Бос-
ни огњиште свое, огњиште непрекидне пат-
ије свое оставиле и у аустријске области
пребѣгле. Да су несретни Христијани у Босни
само могли и смели, вальда бы се сви из-
селили и избегли. Они, који су избегли,
блуде садъ по свету и траже пристанка;
они, који избегли није могли, држте у струји
одъ необуздане и нечовечне свога господара.
И једни и други о спасењију свомъ очајавају.
Надежда, која су на Султану, цара свога,
свакадъ имали, кадъ они је одъ последњи-
догађаја клонула. Ако је Султанъ Абдулъ Ме-
тијдъ, ако је Решид-паша, ако су они кадъ
пророка и Бога свога души спасење а кадъ
Европе и позијтице свѣта бой и свѣтлје
избето уватити ради, нека погледају на бѣд-
не ове Христијане и нека имъ животъ даду
и обезбеде, какавъ людма и народу пристој.

Наскоро посље забране Пчеле имали смо-
мы у вароши овој (Новом Саду) светча-
ность сајну, која је светчаност управља-
народна. На Спасовъ данъ је високо преосвеще-
тији нашъ Господиј Епископъ Платонъ за
бакога дјецезана инсталiran. По висо-

комъ достоинству, кој Епископъ је изроду
нашемъ има; по родолубију преосвещенога
Господина Платона; по припреми светчано-
сті, по словима и дѣлома како Архијереј
самога тако и ц. кр. комесара господина
генерал-мајора Шокчевића и пречеститијшега
патријаршескога мандатара господина архи-
мандрита Стойковића, светчаност је србско-
народна поднужно назвати може. Поредъ дуж-
не вѣрности цару свомъ најљепши смо изра-
зе слушали о народу нашемъ и ињевија
именама како изъ уста господина Епископа
тако и г. комесара. Одъ г. Епископа већи
смо вични томе и надаји смо се али наше
в. г. комесаръ Шокчевић изненада са тако-
вимъ лѣпшимъ изразимъ пажњио. Заслује
србске и врлине нашега народа г. генералъ
в вѣшто укратко у име цареко припознао;
онъ в приликомъ овомъ препоручио намъ
лекъ за ране, на којима највише болујемо:
препоручивао намъ в лобавъ са браћомъ
друге или управљају римске цркве. Кадъ бы
ињевија рѣчима сајдовали други већи чи-
новници а особито духовни представници
иначе прије, дајући бројни предлоги да
знатију ону мрзоть, ако је гдѣ јоштъ има,
угушио и тако бы од највеће вальда наше
богъ ми се најскоро излѣчили. Да ће Богъ
те ће се о томъ выше радити, те ће се и
то доживити! На светчаности било је оно
200 гостију само стране. Сви су ови са мно-
гимъ мѣстнимъ житељима достојно почаш-
ћени. У здравицама су се отликовали г.
Епископъ и г. Комесаръ.

Далматија, у којој Срби и Хервати живе,
слави ћесара свога, што му је за управ-
итеља г. генералъ мајора Лазара Мамулу
потврдио. По ономе, што за новогъ управитеља
Далматије знамо и чујмо, царъ ће имати
у ињему отличногъ појатника а народъ
многој управитеља и заступника.

Србе изъ Войводства, као што знамо
и као што самъ у првомъ броју овога ла-
ста споменуо, удастојло је и љ. цареко Ве-
личество посјете. На радость нашемъ Срби су
цара свога усрдио и светчано дочекали, до
главногъ града своје области дозирати и
и одатле опетъ до границе испратили. Џаръ
в усрдије Срба примѣтјо и примѣтбу ту свою
изјавио. Присуствије ињегове светости Натр-
арха, ињеговогъ високопреосвещенога г. Епископа
Платона, выше Архимандрита, множине Свѣ-
штенства, множине Србије са стране и оду-
шевљенјемъ темишварски Срби дало је сјајномъ
дочеку цара у Темишвару печать дочека
србскогъ. Ускликъ србса живота загушио је
усклики други језика. Ето се приближује
часъ, да Срби и изъ подунавски предја
примѣту браће свое изъ горића Баната по-
слѣдују и да цара свога светчано и усрдио
дочекају.

Књижевство Србије лишила се је двојице
своји чиновници, који су највећа званија од-
прављали и у најважнијимъ дѣлома отечества
участвовали и рѣшавали. Аврамъ Петронијев-

викъ, книжески представникъ и посредникъ
иностранихъ дѣла, кадъ је опроштати узети
отишао да се у отечество враћа, одъ удара
в у Цариграду издану; Стојањ Симић,
узевши опроштати да изъ отечества у Влаши-
ку пође, такође одъ удара издану в у Београду.

Докъ Мађаръ-Хирлангъ јадиковати и тра-
жити не престас, да се Войводство Србије и
Тамишки Банатъ са круновиномъ Угарије на-
ново спој, дотле, у најновије време, починъ
се разносити глашћа, да ће сама садашња кру-
новина Угарија бити подѣљена из три дѣла.
За гласове ове истине неможемо сматровати,
али су те гласови, који се слажу са о-
нимъ разлогомъ, који смо мы у Јужнога Јаче-
ли Мађаръ-Хирлангу спомињали.

Засија се је свакадъ пре очекивати мо-
гло, да се Круновина Угарија јоштъ на ви-
ше дѣлова подѣлије да се ињој Войвод-
ство пријода или споји. У начелу државе
тако је разлогъ, који намъ је те мисли дао.

стевни листъ у Темишвару тога се разлога
држи. Правитељство је поставило основу, да
држава аустријска има једно средоточје у
Бечу. Тамо се стичу, тамо је изворъ свија
државни послова. Судба се свија Крунови-
на тамо рѣшава; правачъ се свија крунови-
на одтуда даје. Круновине су дѣлови чи-
таве државе. Што су ови државни дѣлови
више на једнако подѣљени, съ тимъ је др-
жавни спољашњи образъ угледни, съ тимъ
е тврдо државно у брзъје разновѣсју и ве-
ћој живости. Кадъ је једанъ дѣо државни
много одъ други већи био, претезао бы јошъ
тако яко, да бы обичној покрету цјлога тѣ-
ла сметао, а често му животъ заустављао.
Природа је божје дѣло; изъ ње се најбоље
научити, изъ ње најбоље видати можемо ка-
кавъ је строј тѣлу единје било физичње
или моралнѣ пуждаја. Што је природно,
ије ни разумио и неможе имати живота
и вѣка. Засија бы било неприродно, да съ-
дна круновина, као дѣо цјеле монархије, иша-
вши земљу и житеља него други десетакъ
Круновина. Подија једнакост је могућа
али превелика неједнакост друга је крайност,
која опетъ до немогућности дојише.

По гласу најпозијији, који се јоштъ
поднужно вѣровати узетако се докъ нечать
званичности не даје. Угарија би изјала бы-
ти подѣљена на три дѣла. Три ови дѣла им-
ала бы своя главна мѣста. Будимъ је прво,
Кашава или Кошице друге, а велики Ва-
радъ треће мѣсто, које се за гласу буду-
ћи дѣлови ови једанъ спремъ другога по-
стављави быти, по поменутимъ гласовима
знати се може. По постојећемъ правилу им-
али бы они быти једанъ одъ другога не-
 зависни као и остale посјете Круновине.
Народностъ бы онда у круновине Културно
наслеђе Србије

представљена је била него историчне какве преводи. Будимеки бы дјо представљао стронарод мађарски, Кашавски народ слој и а Велики Варадъ успоредио бы народници са мађарским. Могуће је тако, када ће. Вис. Надвојвода Абрахам губернатор целе области, да ће сва три та дјела у главној власти Круновине спојена остати.

Од његовога даљег и саобщаванија и разлаганија уздржавамо се по предмету овоме доиде, док је што поузданје и извјештај о томе не чује. Ако поменутом гласу, који нам је повод овим речима дао, поднудио вјеровати јошт је узтежемо, а онога барја исповједити морамо, да мы на могућност његовога садржая доста вјерујемо и то по оним основима, по којима смо пре и по којима и сада о томе говоримо.

Војводство Србија и Тамишкій Банатъ.

* У Новом Саду 1. Јула. Познато је како су христијани у Босни у Сарајву бившим пожаром месец Мај о. г. пострадали. Његово величество наш је цар благоизволио је овим пострадалицима опредељити помоћ од 3000 фор. Новице су већ преко тамошњег аустријског генералног конзулатата пострадавшим достављени.

Давно се говорило о установљењу ц. к. поште овде у Новом Саду; — сада је већ објављено и тражи се едан јекспедитор, ком је определена плата годишња од 350 фор. Иста ће се пошта 7. Августа т. г. отворити.

Нови Сад, 1. Јула. Како у овој вароши тако и по многим другим мјестима жители су подјељени до сада били само на цркве. Тако се зна, да су овдје биле обично само двје общтине: једна закона грчког или источног а друга закона римског. Сама дјела варошка и дјела политична тако су се дјелила. Сенатора је било до прошле револуције свакада половина из једне, а половина из друге цркве. И Сенаторе су избирали: половину житељи грчке, а половину житељи римске цркве. На народност се вијеши мало пазило; црква је све народности спајала. Грчка црква имала је до душе и има поправише само једну народност и то Србе. Редко је где неко Грка, Цинцира или Влаа било. Гдје је ови били, ту се је одма и онажало неко раздјелен. Римска црква има Њемаца, Срба, Мађара, Словака и т. д. Сви су ови једну общтину сачињавали. Дјеца су пайпре сва ишли у Јемачку, а насеље пайвише у мађарску школу. У цркви је редко када на другом језику била велика служба него на латинском, Јемачком или мађарском. Иза неколико месеци, да се је ово овдје изменило. Што је за наше назнакаменитије, Срби римске цркве имају сада сваке треће недеље велику службу на свом језику. Они сада имају и свою школу; они сада имају своје црквене пјесме и свакада када је миса на србском језику, пјева више дјевојака на истом свом материјалном језику црквене пјесме. Появу овоге мы се морамо уједно радовати и съ тим надежду скончати, да је србско-католичке общине и по другим мјестима достойном овоме примјеру слѣдовати. Биће то било ране или касне.

Нови Сад, 1. Јула. Долазак његовог Величества цара већ је приближио. Прекоутра, у четвртак, између 10

и 12 сати доји је цар у Нови Сад и Варадин. Губернатор је наше области г. граф Коронин и губернатор је области Ерделя кнез Шварценберг дошли су данас је подне у Нови Сад из Темишвара. Обонци су дошли да цара дочекају. Быв. Вел. жупан Г. Николић такође је овдје. Данас је види у вароши нашој већ више лица и гостију са стране. Сутрашњи дан је донеће нам њих за цело јошт више. Погаја се очекује из Кнежевства Србије г. Генерал Кипчанић, г. Светићник и привр. Попеч. Инострани дјела Јаковић, да цара у име свога кнеза јошт овдје поздраве. Генерални ц. к. конзуљ с њима ће такође овако доји да цара предујеретне.

И је међу други гости очекујемо сутра 250 и прекоутра онетој толико ковјанка из Бачке, који ће цара пратити. Сентомашанић је сами за себе чету свою имати.

Нови Сад 2. Јула. Синоћ је Његова Светост Патријарх у Варадин долазила да Превосход. г. г. Губернаторе наше области из Ерделя поздрави.

Даљинац.

* Из Далмације 27. Јуна. Из пограничности наше немамо особити новости. Од је в отишо Омер паша, нечује се оно велико угњетавање, а народа види се јошт да се иселjava на наше стране. У Црногори је веће в мирно; повратак његовога господара јошт је неизвестан. Многи, непознавајући околности Црногора, мисле да је веће, по досадашњости да остане владика управитељ је цркве и народа; али чини се, да је, што се тога тиче, онај народ, и ови люди, који онде живе, то и веће знају. Већина је, у колико се дознаје, зато, да се ове две власти одвоје, како бы тиме обе напредије биле. Црногорци сваки дан је очекују повратак свога господара, који се јошт је у Петербургу бави. Иначе је као у Црногори тако и у њеној околини мир.

Наша земаљска власт почем је добија паљестие да веће од је неког времена нема никаква знака марвени болести у Ерцеговини и Црногори а исто тако у окружју дубровачком и которском, наредила је, да се поради тога определене мјере предсторијности укину. Само же, кое се из Арбанје пјавозе, морају по изданој окружници од Декембра 1851 определени рок у лазарету одстојати.

Када је свуда по царевини његово величество наш је цар путује, очекујемо и ми нестриљиво да је и ово парче земље својих врхних поданика посјетити. — И ми овако очекујемо нестриљиво сабор светог синода; очекујемо томе приликом видити и нашег г. архим. Кнегевића на архијерејском чину узвишену. Ми очекујемо и наше очекивање праведно.

Србја.

А. Београд, 28. Јуна. Неки овде стапајући Сарајеви, чувши како је вароши њина, а особито србског житеља вароши речење немиле од пожара пострадали, обратили су се с њима молбом првитељству нашем, да се погоревшима сарајевцима, србима, од стране Србије рукопомоће пружи. Молбу ову уважило је првитељство србско одма, саставило одбор један из овдашњи грађана, који ће бригу водити, да се у целој Србији милостинју купе, одбору поменутом шилју, а он је после скупљање новце у Сарајево слати.

Из турски крајеви чује се, да како по мору, тако и по суви разбойници се уложило. Против морских разбойника првитељство је турко наредбу учвило, да флота у два раздјелка стани се у Архипелагу и потеру чини на разбойнике морске. Надамо се, да ће поменуто првитељство предузети скоро строга средства и противу разбойнику на суви појавивши се. И под је наше у Србији, осбито на границу турской, показују се разбойници; аље наша полицијана власть гони их. Тако је скоро један је сеоски, поглавар у селу — разбойника једног счепао и убио и зато награду од првитељства добио.

Зариф-паша, који је лане сбачен је био као губернатор Видински, био је онет у Видин послао. Ово је могло по воли Бугарије бити. Сада је вије званичне новине Цариградске, да је за Видинског пашу постављен Сами-паша, који је био одређен да у Босну иде, аље се нашајука босанског пријатеља хтео је. Зариф-паша одлази на другу страну.

Л. У Београду Нијемо се могли овде довольно научити, читајући по новинама како се калуђери из високи Дечани туже и јадикую, да им је Турци једнако зла чине, да је глобе, да им је мораја једнако давати и да су се због тога малог давана морали у дуг је од 1500 дук. цес. увалити. Како је у старој Србији сада и у манастирима тамошњима: Високим Дечанима, Патријаршије пећкој, Ђурђевим стубовима, Грачаница и т. д. ми овде веће знајмо, него што се тамо знаји може: јер је долазе амо из оних крајева калуђера и трговци, који нам јаку како је тамо. И тако по овому казиванju калуђера и трговаца из старе Србије овамо долази, ишују Турци тако је као што је тамо дечански калуђери, пре тамо мијаостинју за једног манастира скупљајући описују. Од је се високи Дечани под је турску власт паји; птићи је црква онај славна, нити манастир је упропашћен; њого стое једнако и показују нам је нашу славу стару. Осима тога манастир тај има сва земља, шуме, војнике, воденице и нуре — парохије — кое све спокојно уживи; и зли Турци као што веће тамо налазе се дечанци, остављају братство истог манастира да имовину манастиреку уживију. Тако је исто црква у Пећи манастир патријаршије у стану као и високи Дечани, тако и остали манастири тамошњи. А и то треба знаји да на ове манастире и овдашњи народна касса не заборавља; него им је даје помоћи, осбито када је што око цркви и манастира оправљају. Лане в Светији Књаз србски манастиру Дибри близу Скадра, дакле у Албанији, послао звон један на дар; то је звон отишо на своје опредељење, и ми овде нијемо чуји да су га Турци и љути Арнаути упљачкали; него оно тамо лепо звони на славу божију. Игуман манастира Грачанице у косовом пољу био је овде првје године, фалио је да му турска заповедник тамошњи ни мало не смее да је манастир оправља, него му јошт саму препоручује, да то чини.

Грачаница је била епископија, коју је свети Саво основао; црква је она иста стара, у којој се Кнез Лазар причесто, када је изашао на Косово с је Муратом да се бие. Црква дакле Грачаница стоји са своим кубетима и стубовима, покривена оловом, и Турци је ишоју сатри; и 15. Јуна 1389 када је битку првје затима и њима добијали, и дојаје се. У Сарајево Сарајево има три велике цркве православне, у којима са

служба божја свршује мирно; тако има и школа у Скопљу, у којима се деца у више разреда уче: бугарски, србски и грчки. Тако и по осталимъ варошима старе Србије: Призрену Митровици, Баковици, Приштини, Пећи и т. д. школе налазе се и Турци томе ништа противни нису, само се тешко нађи могу учитељи за та места; јер је је нема, а илаћају се добро. У Скопљу има најстарији учитељ 100 дук. цес. на годину плате и себу съ намештајемъ за свое обитавање. Добро бы дакле било, да калуђери Дечанци тамо милостију скупљајући, толико по новинама не трубе, да Турци манастиру ипиномъ таке яде чине. Едно што то башње тако као што они говоре; а друго треба знати да и Турци сада новине чишају не само србске, него француске, немачке и швајцарске; јер тако пишући може се додати да опет ће морати у Дечанима заоставши плаћати, што братја по аустријској држави разглашавају. Неће бити одъ више и то овде казати; да калуђери странни, кадъ по Србији милостију купе, па овай ко-сао сврше, морају Г. Митрополиту нашемъ показати рачунъ колико су милостију за свой манастиръ скупили; кадъ се то учини, онда ипъ се изда писмо съ подписомъ митрополитскимъ гласеће на братство целодотичногъ манастира, колико је милостију сабрано, да се зна колико треба одъ доноситеља тражити. Добро бы дакле било кадъ бы се исто тако съ Дечанима тамо милостију скупљајућимъ поступало.

Н е т р і м.

Д У Т р і е с т у , 25 Юнія . Наступивше
станъ грчкебыло в многима предметомъ говора
разлагания и ѿс будуїности . По найновішимъ
вѣстима изъ Атииे ствари много болѣ стое,
но се очекивало . Число противника , а не-
мирногъ калуђера приврженика , знатно се
в умалило и буна в свой махъ за садъ изгуби-
ла . Машноти како потомцы стари шпартанца ,
одупиро се заповѣдма и наредама
выше власти . Сенатъ в одобріо предложеній
законъ поради св . синода . Вѣроиспо-
вѣдни и црковни вопросы са свимъ су одъ
грађанска одвоени . Црква садъ остава незави-
сима у свомъ поелу . Синодъ ће управ-
ляти црквомъ и састојаће се изъ једногъ
предсѣдателя и четири члена . Митрополитъ
докъ в живъ остава предсѣдателъ , остава
да четири члена быра ће између епископа
и архиепископа по старешинству сваке го-
дине . У засѣданіјма присутствоваће једанъ
грађанскій државни одвѣтникъ ; овай , нити
је се совѣтовати , нити свое мнѣніе пред-
лагати ; заключенія пакъ мора онъ подпиша-
ти , ерь иначе немаю важности . Бракъ ће
се сматрати како и црковно и грађанско дѣ-
ло ; што се вѣре тиче рѣшаватъ ће црква ,
а што се грађанства тиче , грађанска власть .
Разпустъ ће найпре грађанска пакъ онда
црквена власть рѣшавати . Св . Синодъ мо-
же имати преписке у земли и изванъ
земљи само посредствомъ министерства про-
свѣте .

Изъ Млетака чуемо да је једанъ на гла-
су земљодржацъ банкротирао па рђавомъ
раду свиле и то запола милиона цванцыгера.
Исто је тако једанъ настанјни трговацъ ска-
дранинъ у Млетцима фалирао па знатномъ
сумомъ. Участвовале су у овој незгоди и не-
комичке куће одавде. Сутра данъ одъ туге узме-
отровъ да се животомъ растави, но благо-
временомъ лекарскомъ помоћи одъ смрти је
сахранљињ.

АУСТРИЯ.

Уредбомъ царскомъ одъ з. т. м. опре-
дѣлено в да офицери и други наши воиници

нику за мѣнбенице (полице или векселе) способни. Уредба та ступа у животъ на осамъ дана послѣ него што се огласи. Оне векселе, кое официръ и воиници издеру, не- маю дакле свогъ важности.

Царь е съ пута свога по Мађарской
10 Юлия п. р. у Шенбронъ у два сата изъ
ютра дошао а у вече опеть у Унгарію
отишао. За ньимъ су сутра данъ отишли
паропловомъ воени попечитель Ф. М. Л. Чо-
рић и поглаваръ главне полицеје Ф. М. Л.
Кемпент у Панчево.

Овдѣ се очекує саксонски Краль. Онь-
ће, по свомъ обичаю, и ове године у Дал-
мацију ићи. Ф. М. Л. Хесъ ићиће на позывъ
цара Николе да буде при великомъ маневру
у Петрограду. Енглезки посланикъ у Ца-
риграду Лордъ Канингъ дошао је изъ Трста
и отишао је већ у Лондонъ. Енглезки вели-
ки трговци поиздели су друштву съверногъ
гвозденогъ пута 400,000 фун. штерлинга у
заемъ.

Изъ Ломбардіе пише се обшт. ауг. Нов. да незадоволици непрестаю ватру поджигати. Продрзливость свою они плачо скучно. У половини Юнія опять в много шумни людії позатворано, за кое се говори, да су у некомъ созаклетю и да су имъ поглавице у Мантуйи и то понайваше реда свештеничкогъ. Они се писмено договараю са Лондономъ на особити начинъ. Изъ Лондона се шимо различите бое свилене мараме. Ове мараме, како се у воду ставе, изгубе свою горню фарбу и показую послѣ на свили печатано писмо. Имена участника позната су и биће јоштъ затварана.

ТУРСКА.

Изъ Цариграда, 13. Юнія. Самп-па-
ша наименованъ въ за губернатора у Види-
ну, Зарифъ Мустафа-паша за губернатора у
Ерзеруму.

Изъ Дамаскуса. У Хорану и другимъ частима горски предѣла опеть въ враѣнь миръ. Єданъ англески трговацъ купio въ Багдаду за рачунъ персійскогъ правителства 20000 пушака, комадъ по 130 гроша. Дошла е една каравана изъ Багдада са 1300 натоварени камила, одъ овы носе 1100 товара персійскогъ дувана.

Изъ Цариграда, 14. Юн. Турскій военный попечитель Мемедъ паша оздравіо е, но говори се да ће дати оставку. За иѣ-говогъ послѣдователя нагађаю садашнѣгъ попечителя поморства, други мушира гарде Мемедъ Решидъ пашу, а трећи опетъ Омеръ пашу.

ГРЧКА.

Изъ Атине, 15. Юнія. Надлежател-
ства су већ у Майнота захтевала да пре-
даду калуђера Кристофора Папулакіса; но
они горштаци, потомци стары Шиартанаца,
рѣшително се овомъ захтеваню одупире.
Кристофорусь блуди крозъ гудуре неприступи-
не горе, коя је висока выше одъ 7000 сто-
па, и съ нимъ иде гомилица његовы вѣрни
пратиоца. Сенатъ је одобріо законъ касател-
но организаціе светогъ синода. Овако до-
быя грчка црква свою независимость одъ
патріархата цариградскогъ, а и дели отно-
шенија између световни и духовни послова-
земља. Краљевски прокураторъ нема право
гласования.

ФРАНЦУСКА.

Паризъ з Юлія. Луи Наполеонъ по-
закує у свакой прилицы личну сим'ю

чишо као да опасностима пркоси. Прекюче, башь кадъ е полиција ону паклену машину пронашла и неколицну людји позатворала, бавio се е онъ мирно међу радицијама, кои су улице кодъ виндомске пјаце оправљали. Јуче је ишао ињиције самъ својој стрини крозъ Ст. Клудъ. — Ново ово сазаклетје породило је опетъ поговарање и нагађање о наследнику, ако бы се што Луи Наполеону догодило. Говори се да је Луи запечаћенъ завѣтъ у архиву сената оставио. Кога је онъ за наследника препоручио, незнаду ни и найвеће особе. Краљ Бронвимъ вели да је онъ, други кажу да је Лусјанъ Бонапарте. То любопитство о наследству ће нашта више него беспослица. Ту завѣтъ иће напишти и рѣшити ни помоћи. Није се тешко представити какву бы хуку и буку произвео глашћ о смрти Луи Наполеона. Небы се тадъ ни за гласованје ни за препоруку питало; съ песницима бы се тадъ то пытанје рѣшавало. — Президентъ изгледа садъ опетъ као што је и пре изгледао али пре две недеље изгледао је у лицу бледъ као кречь, у стасу погуренъ као старацъ.

Паризъ 7 Юлія. Політична єтицина в тиши-
на садъ настала; мало и велико отишло в
изъ Париза на добра польска или купатила.
Луи Наполеонъ одлази у Штрасбургъ да бу-
де при отвараню гвозденогъ пута. Кнеги-
ни Ливенъ повратила се въ пута свога у
Паризъ, него ће опетъ одлазити. Говори-
се, да в донела врло важне гласове о от-
ношенију рускогъ кабинета спрамъ Луи На-
полеона.

ШВАЙЦЕРСКА

Базель 1 Јул. Тиеръ, негдашни монархи Французки попечителъ инострани дѣла, одѣ кога е неко време миръ ил' ратъ Европе зависио, посль последнѣ промене у Парижу протеранъ е изъ свое отачине. Онъ е већъ више земала и држава прошао и никадъ стакна паћи неможе. Свуда га нерадо примаю. Садъ е дошао у Швайцерску, којој е онъ некадъ као попечителъ инострани подъ краљъ Луи Филипомъ доста штете чинио. Швайцерци, даму ее освете, одбју га изъ свое земље подъ тимъ именомъ, што изгнанике француске тријти немогу по уговору, кои е са правитељствомъ францускимъ учинињь. Тако е Тиеръ, кои е некадъ са судбоја многи држава разполагао, данаеши изъ слободне Швайцерске прогнанъ. Каква ли времена нећемо јошти доживити!

ЕНГЛЕНДА

Нови избори за будући парламент већ су на некимъ мјестима окончани. По телеграфичнимъ глаесовима у срезовима главнине вароша изабрано је 14 министерјала и 32 опозиционални посланика. У Лондону су изабрани изъ реда они, кои су за слободну трговину. — Ротшилд је давао слово да бы ињга изабрали за посланика и говорио је о слободи, слободной трговини, Еврејству, Католицизму и британскомъ лјебу; найбоље је увјеравао да је најновији аустријски заемъ примје зато, што су Еvreи у Аустрији савимъ еманципирани, да тамо Чизута има, кои су у великомъ правитељственомъ званијама и да Аустрија претиче Енглеску у погледу грађанске и црквене слободе.

РАЗДАЧЕ НОВОСТИ.

Говѣя болѣсть, коя с у Влашкой была пресгала в
и садъ у приличномъ количеству говеда изъ
Влашке купую се, тѣ не таинственны.

— У Милану је шест разбойника военимъ судомъ осуђено на смрт и стрелана су. Седми разбойникъ, кој је мањи скривенъ, осуђен је на седамнаестогодишњу робију.

— Године 1850 у Аустрији продуцирано је вина 39,701,000 акова; од овога је Штаерска произвела 1,365,000 ак. Горица и Нестрај 710,000 ак. Тиролска и Форалбергъ 764,000 ак. Ческа 50,000 ак. Моравија 365,300, Далматија један милион је десетак акова, Ломбардја 2,676,000 ак. Млетачка 2,294,000 ак. Мађарска, Вojводство Србија Рватска и Славонија 26,500,000 ак. Ердель 1,505,700 ак. и воена граница 636,500 акова. У горњој Аустрији само 200, у Коринтији 1000 у Буковини 300, а у Шлезији, Салцбургу и Галицији ништа.

— Баш баронъ Јосипъ Блачић однотовао је у Будимъ да присуствује при стварању монумента Хенцијева.

— У Лондону имаде 1000 књиготражача. У читавој Немачкој било је 1851 2651 књижарница.

Србски Театеръ у Београду.

Коме нисе важност и користе театра позната, тај нека изволи следујући позивъ прочитати и проучиши. Театри су, осимъ користи, велика знаменја Просвете народне. Незображен и глупи народи немају свог Театра; изображен имају и више. Ми Срби до данас не имамо и једногъ. Време је, да већ један имамо. Београд је за цјело зато найнречи. Радовати се морамо, да се в тамо о томе радити почело; радовати се морамо, да је на то име у самомъ Београду већ преко 30,000 фор. ср. скупљено; радоваћемо се јошт више, ако Срби са свију страна буду то предузимање као обите народно сматрали и са помоћи својом у помоћ му притицали. Користь и честь наша обитенародна на то наше живо позивље. Следујући позивъ одбора, кој са скупљањем новца на тај театар рукује, предајемо ми и овојстраномъ свјту нашемъ у тој надежди, да ће сваки Србинъ, кој је идол у стану, позиву истомъ по могућству одавати се. У свакомъ знаменитијемъ мјесту могао би се родолюбаш један наћи, кој би прилоге примао и у свое време одбору и истомъ доставио.

ПОЗИВЪ.

На све пријатеље србскогъ народногъ по зоришта без разлике саша и мјешта обиша гаји нивојогъ.

Велике ползе, које поединици народима изъ театра извиру, нарочито онда, када се сваково заведение цјели-сходно управља, многобројни су и свака за себе сматрана незброянно в благотворна. Ову неопровргаему истину увидили су и најстарији народи: Грци и Римљани, а доцније сасе запада, и за овимъ и цјела изображена Европа и Америка: зато су они усилвали се и надметали, да јошт почеткомъ свога државногъ развијања једна и театре оснивају. И заиста ова усилавања и надметања, не само нису остала безъ плода, но превазилазила су свако представљање бывше очекивања нивојогъ; — јеръ, чуйте господо и браћо! историја свјета показује намъ, да су поедини представљања театрална, у известнимъ околностима давана, у стану била народима онда, када имъ је по извештају потреба и нужда била, стварати избавитељ, пламенъ отечестволубија у ладномъ грудма разпалити, камено и нечувствително срдце умекшати и за блага чуствованја премљивимъ учинити; театрија су представљања заблудена, у злу окорела човека къ слјести доводила и на праву стазу изводила; развијена и размажена, найнамњомъ несрћомъ у очајије погружена човека челичномъ снагомъ оружала противу свом неочекивани у животу вала, — У кратко позори-

ште, ова обична школа мудрости, упознalo је човека съ правимъ човекомъ, съ неговимъ опредѣљимъ на земљи.

Свако поединко гаједење, признати се мора, је једна љаша обите циља, выше или мања, или заведење постојања театра — такође само за себе сматрано — као што је видимо, превазилази свако друго поединко гаједење до удивљања. — Последице свакога другога гаједења полета су выше или мањи ограничени, или последице наука и поучења једнога добро управљајућега театра свестручне су и безъ ограниченија . . . . Збогъ они превосходнији својства театра савъ изображен и снажи га школомъ обите и заиста ово наименовано природно му је и необоримо.

Сада када смо изъ ових једи части и у кратко напоменуты својства једнога постојања театра увидили, какав је иззоръ благотворства у свакомъ гаједењу, и за поедине, као је за цјело морално тло — државу —, потреба намъ се ни мало чудити, што у изображену Европи и Америци месета има, где се поединомъ представљају или представљачи по выше хиљада талира у театру плаћа за трудъ једи два сата, и што неке напредније државе где суме изъ касе земаљске издају, да се имена народни театри удобније и снажије издржавати могу — при свему тому, што и грађанство књија много издаје, походећи сваки скоро свако представљање.

Ове несѹдњимеизоле, истичуће изъ поучених театралних, увидили су бистримъ окомъ скројт и наши любитељи народне просвете и напредка, па зато су сасе до сада иужне кораке учинили, те је на конијац постројења народнога театра овдј у Београду, као је првомъ мјесту нашега отечства, сталан је одборъ састављен (једи 11 извати лица), кој је и високога правительства напрочитати решењемъ одобрен. Одбору је доколо сретно за рукомъ пошло, и онј је како једи Светлога Књаза, тако и једи високославнога правительства штедре новчане и материјалне подпоре, а поред свега и један велики плаћа на наподије мјесту за театаръ добијо. Исто тако притељи су у помоћ овомъ народномъ гаједењу овашашни чиновници и грађани. Уписане суме добровољни прилога истине превазилазе 15 хиљада талира — но ово је текъ половина оне главне суме, која намъ је за довршење народнога театра нужна. И будући је народни театаръ заведење обите, свакомъ приступио и свакомъ полазу приносеће, то одборъ свакога пратитеља народне просвете, безъ разлике стапа и мјеста обитавања, учтиво поизвида, да певали по свомъ могућству обите напредакъ свога рода подномоћи, и поносећи честь отечества узвиши . . . .

У када је развојеногъ, али узаймномъ любави везаногъ народа има доста и такови људи, на кое срећа свой благословъ изила, који свою браћу у свакој прилици подномажу. Да ће сваки нарочито нагредакъ и поносећи рода свога предъ очима имати, надамо се, да ће скоримъ време посвједочити. За олакшаш је господе дародателя одборъ прима подарке како у новцу, тако и у осталымъ ствараха у вредности, и то немора се убедарећи положити. Рокъ исплати цјelogъ заједничкога одређења је последњи данъ марта мјесеца 1853 год.

Г. Јоанъ Куманди, банкеръ правительственный, чланъ је, а уедно и казначај театралнога одбора, и имену се новци прилога имају слати, а одбору имена господе упиници, или посредствомъ гг. началица окружни или непосредствено.

Господо и браћо! Када се живо представљамо, да народни театаръ и сродни најмъ Чеси и единокрвна браћа наша Рвати подију, и да су и једни и други за кратко време већ је приложили (а неарекидио и даље приложаку,) него што смо мы за цјело театаръ и приборъ нужнији му изменули; — и када даље себи представљамо, да и Власи, имајући један дужегъ времена један, сада и другији народни театаръ у Букурешту подију, за који су 200.000 дук. цес. склонији рђали се, једи кое суме 60.000 дук. цес. за само зданије издаје, а остало употребити за фондъ театра, да га цјели сходни и снажнији издржавати могу: — онда се одборъ нашега народнога театра поузданји вада, да нашъ србски свјетъ неће самъ изазданъ и према себи самомъ и даље равнодушанъ остати, но да ће, предвиђајући свако свестрану полазу свою, која ће му изъ свога народнога театра богато извирати као и — заљављавати имена и поноса народногъ — по могућству у помоћи пратитељи, да се ово снажно предвиђате остварити може.

Појединимъ жртвама, и ако су мале, али када су обите и када се у свом време чине, цјеље се постизава и очекивани плодови извјетно сабирају.

Ир. 12. У Београду 10 Јуна 1852

Председатељ одбора,
Стеф. Марковић.

Секретаръ одбора,
Димитрије Томић.

ТРГОВИНА

У Бечу 7. Јуна. Рана. Продавана је пшеница банатска 87 1/2 фун. по 11 фор. 15. кр., најлица 78 — 79 фун. по 7 фор. 30 — 45 кр., мајар. ража 77 — 80 фун. по 8 фор. до 8 фор. 51 кр., ечамъ мај. 68 фун. по 5 фор. 48 кр., зобъ 48 — 50 фун. транзито 5 фор. 21 — 33 кр. По вјестима изъ Прага стала је цена на пшеници и ражи. Рана је у Ческој, у Бугарској и у Аустрији добра. Рецица је тражена и стара на мјесту у Бечу плаћана је 11 фор. 15. кр. — 12 фор. — За касаницу дотерано је 6 Јул. 331 ком. нјемачки, 1052 мајар. и 1107 галички, свега 2500 волова, једи овога је продано у Бечу 1720, за околнину 717 а непродано остало је 73 к. Тежина је 450 — 625 фун., цјена је 22 — 25. фор. ср. цента. — Мјестне половске коже продаване су по 46 фор. Продано је телени кожа неколико иљада, но цјена је била као и пре. Довежено је изъ Италије много израђених кожа, зато је други мало продано. За последњи 10 дана једва је продано 7000 ком. ягњићи кожа по 45 — 75 фор.

У Пешти 6. Јула. Зейтинъ по 20 фор. 30 кр. цента, за једну форину је више што је било пре два дана. Рецица је изъ почетка по 9 фор. а посље по 8 фор. меровъ бан. Вино је скло, будући се види напред да ће вина доста быти. Обично вино кечкеметско, Керешко и Сегледско идућено је једи притежатели врло јефтиномъ цјеномъ и погађано је по 48 кр. до 1 фор. аковъ.

ТЕЧАЈ НОВАЦА.

сребро	— — — — —	18 3/4
цесарски дукати	— — — — —	26 1/2

ОГЛАСЪ.

Попъстнице Србскогъ Народа

Готова је прва, друга и трећа книга. Три ове книги изнеле су више него што самъ имају и обећао да ће све четри изнети. У њима има 55 таб. Четврта книга моћиће бити готова истомъ до 5 — 6 недеља.

Ја умолявамъ Господу скупитељ препнумеранта, да ми новце одма послати изволне како прве три книги приме или за све три или за све четири книги.

Неколико је препнумеранта више се јавило нешто што је книга печатано. Свога неколицине препнумеранца книге се препечатати немогу. Ја самъ примѣтио, да изъ многи мјеста србски нисе се нико за те книге явљао; примѣтио самъ, да многи нису знали ни да излази и да би ниси јошт многи имати желји. То је све даје повода позвати опетъ свакога, који би книге ове имати желји, да се безъ предплаћавања или мени управља или познатији ГР. Скупительјама јаси. Ако изиђе број нова упиници онолики, колики допушта, да се книге те је заново печатају, я ћу је заново печатати.

У Новомъ Саду 1 Јула 1852.

Дан. Медаковић.

Брзотискомъ Дра. Дан. Медаковића.

Културно
наслеђе
Србије